

คู่มือ

การสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน
ในการบริหารจัดการน้ำบาดาล
อย่างมีธรรมาภิบาลเพื่อความยั่งยืน

คู่มือ การสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างมีธรรมาภิบาลเพื่อความยั่งยืน ภายใต้
โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและเครือข่ายเพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนเป็นรายอำเภอ
สนับสนุนโดย กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

พิมพ์ครั้งที่ 1

.....เล่ม

เขียนโดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุ๋นเรือน เล็กน้อย

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ออกแบบ

นางสาวนันท์พร วงษ์ประยูร

พิมพ์ที่

.....

คำนำ

คู่มือฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ และบอกเล่าประสบการณ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน ให้กับบุคลากรของรัฐที่ต้องออกแบบและบริหารจัดการการมีส่วนร่วมกับประชาชน ตลอดจนผู้ที่สนใจในมิติการสร้างการมีส่วนร่วม

เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้ ได้รวบรวมขึ้นจากข้อมูลและเอกสารทางวิชาการที่เชื่อถือได้ และมีกรณีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เนื้อหาทั้งหมดแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก ที่เล่าถึงความจำเป็นของการมีส่วนร่วม และความหมายที่แท้จริงของการมีส่วนร่วม ส่วนที่สอง เป็นการอธิบายถึงการออกแบบกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม ที่เริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดประเด็นการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย การเลือกเทคนิควิธีและเครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วม การสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และ ส่วนสุดท้าย เป็นการบอกเล่าถึงตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยนำเสนอจากกรณีตัวอย่างของโครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและเครือข่ายเพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนเป็นรายแ่ง

สุดท้ายนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะจัดการสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน และเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเดินทางของสังคมไทย ที่มุ่งสู่การเป็น “หุ้นส่วนการพัฒนา” ร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีธรรมาภิบาล

อุ้นเรือน เล็กน้อย
มิถุนายน 2561

เนื้อหา

■ ส่วนที่ 1

ความจำเป็นของการสร้างการมีส่วนร่วม

■ ส่วนที่ 2

การออกแบบกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

■ ส่วนที่ 3

กรณีตัวอย่าง

- ☞ แอ่งน้ำบาดาลเจ้าพระยาตอนล่าง
- ☞ แอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่
- ☞ แอ่งน้ำบาดาลอุตรธานี-สกลนคร
- ☞ แอ่งน้ำบาดาลเชียงใหม่-ลำพูน
- ☞ แอ่งน้ำบาดาลระยอง

1

ส่วนที่ 1

ความจำเป็นของการสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมคืออะไร จำเป็นอย่างไร

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม (Participation) ถูกพูดถึงอย่างกว้างขวางในแง่ของการเป็นทั้งเครื่องมือ (Mean) และเป้าหมาย (End) ของการพัฒนา และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของความพยายามร่วมกันของประชาชนที่จะคิดร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็น และมีส่วนในการตัดสินใจต่อนโยบายหรือโครงการต่างๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงต้องเป็นมากกว่าการทำตามระเบียบ ข้อบังคับ ดำเนินงานด้วยความจริงจัง และต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ คณะกรรมการด้านเศรษฐกิจของสหภาพยุโรป (United Nations Economic Commission for Europe: UNECE) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในเรื่องสิ่งแวดล้อมว่า ประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่อการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และเรียกร้องความยุติธรรมได้เมื่อได้รับผลกระทบ

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ถูกนำไปใช้ในหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา เพื่อเข้าไปช่วยพัฒนาโครงการ การแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ความคิดเห็นจากคนในชุมชนได้ขึ้นไปสู่ฝ่ายบริหารงาน (Bottom-up) และได้ถูกนำไปอยู่ในกระบวนการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ซึ่งปัจจัยที่ช่วยให้การสร้างการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จนั้น คือ ริเริ่มในตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ

เป้าหมาย เน้นการร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมตัดสินใจ ที่มาจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ให้ได้มาซึ่งทางเลือกใหม่เพื่อการตัดสินใจที่มีคุณภาพ จากการตัดสินใจร่วมกันอย่างรอบคอบและรอบด้านของหลายๆ ฝ่ายที่เข้าร่วม

ที่มา: United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (2018)

ดังนั้นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนจากหน่วยงานภาครัฐ จึงมุ่งที่จะสนองตอบประเด็นที่สำคัญ คือ

ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ได้แนวทางใหม่ที่ทำให้การตัดสินใจที่ดีขึ้น ไม่สร้างปัญหาในอนาคต

สร้างความไว้วางใจกับประชาชนและเกิดการทำงานร่วมกันต่อไปในอนาคต

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายระดับ นับตั้งแต่การให้ข้อมูลตลอดจนถึงการเสริมอำนาจให้ประชาชน ดังนี้

อุปสรรคของการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชน

อย่างไรก็ดี หากมีการจัดการการมีส่วนร่วมที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ และทราบวิธีการเข้าร่วมแล้ว ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการในการตัดสินใจและผลลัพธ์ของการเข้าร่วมไปพร้อมกัน (World Bank, n.d.) ดังนั้น การสร้างการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องสิทธิ สร้างความตระหนักต่อเรื่องสาธารณะ การวางแผนการสื่อสาร สร้างเครือข่ายกับประชาชน แบ่งปันประสบการณ์ รวมถึงจัดหาทุนจากแหล่งต่างๆ เพื่อลดอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างระบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารจัดการการสร้างการมีส่วนร่วม

การสร้างการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นไปตามหลักการ 4s (อรทัย ก๊กผล, 2552) ซึ่งประกอบด้วย

Starting early

การสร้างการมีส่วนร่วมในตั้งแต่จุดเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจใดๆ เพื่อให้ข้อมูลประชาชน พร้อมรับฟังความคิดเห็น ผลลัพธ์ที่ได้คือการสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการที่แท้จริงของประชาชนมากที่สุด ก่อนตัดสินใจ และยังช่วยเพิ่มทางเลือกในการตัดสินใจที่เหมาะสมมากขึ้น

Stakeholder

การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสียอย่างครอบคลุมทุกฝ่าย ทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ให้เข้ามามีส่วนร่วม ผ่านการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อไม่ให้ละเลยผู้มีส่วนได้เสียที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสียหลัก จนสร้างความระแวงสงสัยเกิดขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งภายหลังได้

Sincerity

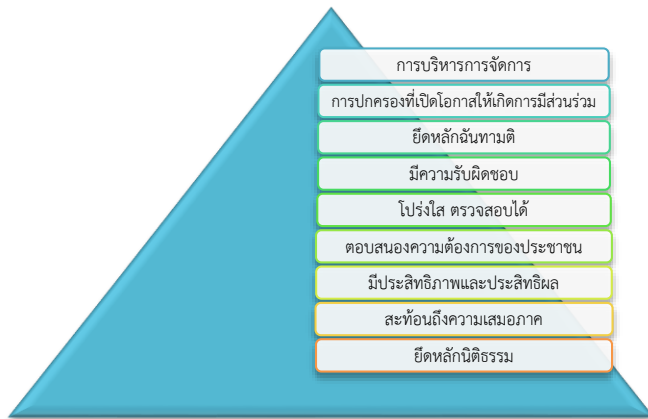
ความจริงใจที่จะสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสีย ต้องเริ่มจากการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ โปร่งใส รับฟังความคิดเห็นจากหลายฝ่ายด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม ความจริงใจเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับพื้นที่ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งหรือยังหวาดระแวงต่อกันอยู่ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความไว้วางใจจากประชาชน และช่วยให้ได้รับความร่วมมือมากขึ้นตามไปด้วย

Suitability

กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมต้องมีความเหมาะสมและปรับใช้ตามสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นตามบริบทที่แตกต่างกัน จากการเลือกใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ทั้งเรื่องวัฒนธรรม ค่านิยม วิถีชีวิต ความสนใจ ต่อประเด็นนั้นๆ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และข้อมูลภายในองค์กรเอง เช่น สำนวนความสามารถของบุคลากร ข้อจำกัด งบประมาณ ฯลฯ

การบริหารจัดการน้ำบาดาลแบบมีส่วนร่วมสู่การสร้างธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (Good governance) คือ การบริหารงานที่ดี ดำเนินงานเป็นไปอย่างชอบธรรม (UNESCAP, n.d.) ซึ่งคุณลักษณะของธรรมาภิบาลประกอบด้วย

จากหลักการสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลข้างต้น ทำให้เห็นข้อสรุปอย่างชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยผลักดันให้การดำเนินงานต่างๆ เกิดความชอบธรรมมากขึ้น เนื่องจากเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ มีสิทธิเข้าร่วมการดำเนินงาน ตั้งแต่การได้รับข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจ ทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้มีส่วนได้เสีย และตัวแสดงอื่นๆ (Actor) อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การบริหารจัดการต้องแสดงถึงความจริงใจ สร้างความไว้วางใจให้แก่ประชาชน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็นเสมือนการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ซึ่งในแต่ละระดับของการมีส่วนร่วมช่วยให้เห็นธรรมาภิบาลที่เกิดขึ้นได้

ตัวอย่างเช่น การชี้แจงข้อมูลให้แก่ประชาชน (Inform) แสดงถึงการดำเนินงานที่โปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ในระดับการรับฟังความคิดเห็น (Consult) สะท้อนถึงความเสมอภาค รวมถึงระดับการทำงานร่วมกันและระดับการเสริมอำนาจ แสดงออกถึงการยอมรับในหลักธรรมาภิบาลความเห็นพ้องต้องกันต่อผลของการตัดสินใจ

เทคนิควิธีและเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม

เทคนิควิธีและเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมมีหลากหลายเทคนิค ซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมาย และการออกแบบ ที่กำหนดขึ้นตั้งแต่แรกเริ่ม และในแต่ละเทคนิคก็เน้นระดับการมีส่วนร่วมที่ต่างกันออกไป ดังนี้

1) เน้นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

☒ เอกสาร	☒ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูล
☒ ข้อเท็จจริง	☒ วิทยูชุมชน
☒ จดหมายข่าว	☒ การจัดสัมมนาวิชาการ
☒ รายงานการศึกษา	☒ ทศนศึกษา/เยี่ยมชมโครงการ
☒ การจัดทำวิดิทัศน์	☒ การชี้แจงเรื่องประชุมทางราชการ

2) เน้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

- ☒ การสัมภาษณ์รายบุคคล
- ☒ การสนทนากลุ่มย่อย
- ☒ การแสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์
- ☒ สายด่วนสายตรง

3) เน้นการปรึกษาหารือกับประชาชน

- ☒ เวทีสาธารณะ
- ☒ การสานเสวนา
- ☒ การพบปะแบบไม่เป็นทางการ
- ☒ คณะที่ปรึกษา

เทคนิคการมีส่วนร่วม	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ
1) เน้นให้ข้อมูล การจัดทำเอกสาร เช่น - เอกสารข้อเท็จจริง - จดหมายข่าว - รายงานการศึกษา	■ ป้องกันความขัดแย้ง ■ สร้างความเข้าใจตรงกัน ■ ช่วยนำเสนอผลการดำเนินงาน	■ การใช้ภาษาที่เข้าใจยาก ทำให้ไม่น่าสนใจ ■ รูปแบบของเอกสารไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดให้อ่าน	■ การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ
การจัดทำวิดีโอ	■ มีอายุการใช้งานนาน ใช้ได้หลายครั้ง ทำสำเนาได้ง่าย ■ มีความสมจริง จากภาพและเสียง	■ ต้นทุนการผลิตสูง ■ เปลี่ยนแปลงข้อมูลยาก ■ ต้องใช้ร่วมกับอุปกรณ์อื่นๆ	■ ปรับรูปแบบการนำเสนอให้หลากหลาย เช่น การนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์
การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร	■ เป็นแหล่งเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก	■ ความเหมาะสมของสถานที่ ■ ข้อมูลต้องทันสมัย ■ เป็นการสื่อสารทางเดียว	■ ควรเลือกสถานที่ที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
วิทยุชุมชน	■ สื่อสารได้กับคนจำนวนมาก ■ สร้างความใกล้ชิดกับคนในพื้นที่ ■ รวดเร็ว และตอบย้าข้อมูลได้	■ รายละเอียดที่ซับซ้อนจะนำเสนอได้ยาก ■ ช่วงเวลากระจายเสียงต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ■ การใช้ภาษาพูด ภาษาถิ่นที่เหมาะสม	■ เนื้อหาที่นำเสนอควรเป็นเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย
การจัดสัมมนาวิชาการ	■ สร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน ■ สร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย ■ สร้างความมั่นใจไว้ว่างใจจากสาธารณะ	■ ไม่สามารถเปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกคนเข้าร่วมได้ ■ ปัญหาจากผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ได้เข้าร่วม เกิดความระแวงสงสัย	■ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม โดยส่งตัวแทนเข้าร่วม และให้ตัวแทนนำสารที่ได้รับไป

เทคนิคการมีส่วนร่วม	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ
ถ่ายทอดอีกที			
ทัศนศึกษา/เยี่ยมชมโครงการ	ผู้เข้าร่วมได้รับประสบการณ์ตรง	- การเตรียมงานและวางแผนต้องรอบคอบ - ปัญหาที่ไม่สามารถควบคุมได้กับกลุ่มผู้เข้าร่วมจำนวนมากและผู้ที่ไม่สนใจ	- ควรวางแผนจัดเตรียมงานให้รอบคอบ - จำนวนผู้เข้าร่วมควรเหมาะสมกับสถานที่ - อาจมุ่งเป้าไปที่ผู้มีความสนใจจริงๆ ก่อน
การชี้แจงเรื่องในที่ประชุมของทางราชการ	สร้างความไว้วางใจและความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน	- ภาระค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทางของผู้เข้าร่วม - ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของผู้เข้าร่วม	นัดประชุมชี้แจงเฉพาะเรื่องที่สำคัญเท่านั้น
2) เน้นรับฟังข้อมูลการสัมภาษณ์รายบุคคล	- ข้อมูลที่ได้ละเอียดลึกซึ้งกว่าเทคนิคอื่น - ทราบปฏิกิริยาทำทางของผู้ให้สัมภาษณ์	- ความสามารถของผู้สัมภาษณ์ ควรได้รับการอบรมฝึกฝน - ใช้ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย และปริมาณของกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม	ผู้สัมภาษณ์ควรมีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์มาก่อน
การสนทนากลุ่มย่อย	- เหมาะสำหรับเรื่องอ่อนไหว เรื่องที่จะขัดแย้งต้องการหาทางออก - ได้ทางเลือกใหม่ๆ จากการระดมสมอง	- ผู้ดำเนินการสนทนาต้องมีทักษะการพูด ช่างสังเกต จับประเด็นได้ดี เชิญชวนให้คนพูด - ความเห็นหลากหลาย ทำให้วิเคราะห์ ตีความยาก	ผู้ดำเนินการสนทนาควรมีประสบการณ์ มีทักษะในการวิเคราะห์และตีความได้ดี

เทคนิคการมีส่วนร่วม	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ
การแสดงความคิดเห็นบนสื่อออนไลน์	■ สื่อสารได้หลากหลายช่องทางบนสื่อออนไลน์ ■ สะดวก รวดเร็ว	■ อาศัยเทคโนโลยี ■ ยากสำหรับกลุ่มคน/พื้นที่ที่ไม่มีอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ต่างๆ ■ ควรมีผู้ดูแลอยู่เสมอสำหรับการตอบข้อสงสัย	■ ผู้สื่อสารต้องสามารถใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี มีการดูแลและตอบกลับข้อสงสัยอยู่เสมอ
สายด่วนสายตรง	■ สะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเดินทาง ■ ลดการเผชิญหน้า ■ โอกาสได้ข้อมูลที่หลากหลายจากคนที่ไม่ประสงค์เปิดเผยตัวตน	■ ต้องมีผู้ดูแลรับผิดชอบรับสายตอบคำถามที่ผ่านการอบรม ■ จำนวนเครื่องรับโทรศัพท์ที่เพียงพอต่อการใช้งาน	■ ควรมีเจ้าหน้าที่คอยรับสายตลอดเวลา และมีจำนวนเครื่องรับโทรศัพท์ที่เพียงพอต่อการใช้งาน
3) <u>เน้นปรึกษาหารือ</u> เวทีสาธารณะ	■ พื้นที่ที่ให้ซักถามตอบข้อสงสัย แสดงความกังวล ■ ยืดหยุ่นและเปิดกว้างสำหรับทุกคน	■ ไม่เหมาะกับพื้นที่ที่มีประเด็นความขัดแย้ง อาจทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้น ■ ควรมีการประเมินความขัดแย้ง/คัดค้าน	■ ไม่ควรเลือกพื้นที่ที่มีประเด็นความขัดแย้ง เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้เข้าร่วม
การสานเสวนา	■ มีบรรยากาศผ่อนคลาย สร้างความเป็นมิตร ไว้วางใจกว่าเทคนิคอื่น ■ พื้นที่ที่ให้ซักถามตอบข้อสงสัย แสดงความกังวล	■ ต้องเคารพกติกาที่ตั้งไว้ อย่างเคร่งครัด ■ เตรียมประเด็นพูดคุยที่ชัดเจน สถานที่ผ่อนคลาย สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร จริงใจ	■ ควรเตรียมประเด็นที่จะพูดไว้ล่วงหน้า ■ ควรใช้สถานที่ที่ไม่เป็นทางการ มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย และเป็นมิตร

เทคนิคการมีส่วนร่วม	ข้อดี	ข้อจำกัด	ข้อเสนอแนะ
การพบปะแบบไม่เป็นทางการ	■ ความไม่เป็นทางการ ช่วยสร้างความไว้วางใจ สายสัมพันธ์ที่ดี	■ ผู้รับผิดชอบต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อกิจกรรม/โครงการที่ดี อย่างลึกซึ้งเพื่อตอบข้อซักถาม	■ เน้นการพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแบบไม่เป็นทางการ
คณะที่ปรึกษา	■ ได้ข้อเสนอจากหลากหลายมุมมอง ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญรอบด้าน ■ สมาชิกคณะที่ปรึกษาจะช่วยเป็นกระบอกเสียง กระจายข้อมูลไปยังกลุ่มตนเอง	■ ปัญหาเรื่องการนัดหมายยาก ■ ความแตกต่างหลากหลายของมุมมองอาจนำไปสู่ความขัดแย้งไม่ลงตัว ■ อาจละเอียด/ขาดเป้าหมายร่วมกัน เพราะสมาชิกที่ปรึกษามักจะเสนอความสนใจที่มาจากส่วนตน/ส่วนหน่วยงานตน	■ ควรมีการวางแผนการประชุมล่วงหน้า ■ ผู้นำการประชุมควรมีการตีกรอบหรือกำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการจัดประชุมให้ชัดเจน

ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างเทคนิควิธี

และเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วม

ส่งท้าย

การสร้างการมีส่วนร่วมเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งหมายความว่า เป็นเรื่องที่ต้องใช้หลักความรู้เข้ามาช่วยในการจัดกระบวนการ ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชา และต้องอาศัยศิลป์เข้ามาช่วยในการสร้างอารมณ์ ความรู้สึกร่วม ให้เกิดขึ้นไปตลอดโครงการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ ความสามารถส่วนบุคคลของผู้จัดกระบวนการมีส่วนร่วม

แต่อย่างไรก็ดี การบริหารจัดการในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่สามารถเรียนรู้ได้ การมีหัวใจที่มุ่งเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง จึงเป็นกุญแจที่สำคัญที่ทะลุไปสู่การบริหารจัดการการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพได้

2

ส่วนที่ 2

การออกแบบกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

การออกแบบกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม จะต้องมีการวางแผนตั้งแต่ในขั้น
ริเริ่ม และการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย

ขั้นเตรียม
ข้อมูล

กำหนดประเด็นและ
วิเคราะห์ผู้มีส่วน
ได้เสีย

ขั้นวางแผน
กิจกรรม

การออกแบบ
กิจกรรมและตัวชี้วัด

การสร้างข้อตกลง
ร่วมกัน

1) การกำหนดประเด็นและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

การกำหนดประเด็น

การกำหนดประเด็นที่จะสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญและละเลยไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นประตูเปิดทางสู่การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน หากประชาชนประเมินและตัดสินใจได้ว่า กระบวนการที่จะเกิดขึ้นต่อไปไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการตัดสินใจใดๆ นั้นเท่ากับว่าประตูของการสร้างการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ก็แทบจะปิดลงทันที

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดประเด็นที่จะสร้างการมีส่วนร่วมอย่างรอบคอบและครอบคลุมไปถึงกระบวนการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้อาจจะต้องคำนึงถึงแรงสนับสนุนและแรงคัดค้านที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงประเด็นแอบแฝงที่จะเข้ามาด้วย

นอกจากนี้แล้ว ความจำเป็นที่จะต้องทำให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นเป็นกระบวนการที่ไม่ใช่แค่ครั้งคราวเท่านั้น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนได้เสีย คือ บุคคล กลุ่ม หน่วยงาน องค์กรที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม จากกิจกรรมโครงการที่จะเกิดขึ้น ในการสร้างการมีส่วนร่วมจะต้องวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ให้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่ในระบะแรกของกระบวนการ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หรือปัญหาตั้งแต่แรกเริ่ม และตลอดกระบวนการ เพื่อให้การตัดสินใจได้มาอย่างครอบคลุมจากทุกฝ่าย

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder analysis) เป็นการวางแผนถึงบทบาท และความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำไปสู่การออกแบบเทคนิควิธีและช่องทางการมีส่วนร่วมต่อไป รวมถึงทราบระดับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม ดังนั้นจึงช่วยสร้างความมั่นใจได้ว่ากลุ่มที่เป็นกุญแจสำคัญจะไม่ถูกละเลย และยังช่วยประเมินระดับความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น (เจมส์ แอล. เครย์ตัน, 2551)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

1) กำหนด

2) วิเคราะห์

3) คัดเลือกตัวแทน

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดผู้มีส่วนได้เสียหลัก (Key stakeholders) ผู้มีส่วนได้เสียที่มีผลต่อความอยู่รอดของโครงการ โดยคำนึงจาก

- ☒ ชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่โครงการ
- ☒ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิดในเขตพื้นที่โครงการ
- ☒ กลุ่มหรือบุคคลที่สูญเสียประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรต่างๆ เมื่อมีโครงการ
- ☒ กลุ่มหรือบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจากโครงการ
- ☒ กลุ่มหรือบุคคลที่สนใจมิติสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ
- ☒ กลุ่มหรือบุคคลที่ยึดถือ มีความเชื่อในแบบค่านิยมของท้องถิ่น
- ☒ กลุ่มหรือบุคคลที่มีบทบาททางการเมือง หรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น
- ☒ กลุ่มหรือบุคคลมีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น
- ☒ ภาคีการพัฒนาของโครงการ
- ☒ คณะทำงานผู้รับผิดชอบโครงการจากหน่วยงานเจ้าของโครงการโดยตรง

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินคุณลักษณะผู้มีส่วนได้เสีย คือ การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้มีส่วนได้เสียใน 5 มิติ ได้แก่

- 1) ความสำคัญของผู้มีส่วนได้เสีย คือ ผู้มีส่วนได้เสียมีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือการอยู่รอดของโครงการอย่างไร โดยประเมินจากด้านอำนาจ และความ

- เป็นผู้นำ ซึ่งมีผลต่อการสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนโครงการ พิจารณาและแบ่งระดับความสำคัญออกเป็น 3 ระดับ (3=ต่ำ 2=ปานกลาง 1=สูง)
- 2) ความรู้ความเข้าใจต่อโครงการของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อเลือกช่องทางและวางแผนการสื่อสารที่เหมาะสมกับผู้มีส่วนได้เสีย
 - 3) ผลประโยชน์และผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของผู้มีส่วนได้เสีย ทำให้รู้แนวโน้มหรือระบุความตระหนักของผู้มีส่วนได้เสียของโครงการ นำมาเป็นข้อมูลอธิบายระดับการสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนโครงการได้ ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ไขว้ร่วมกับด้านอื่นๆ หรือใช้วิเคราะห์เพียงด้านเดียวก็ได้
 - 4) ระดับการสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนโครงการของผู้มีส่วนได้เสีย
 - กลุ่ม/จำนวนของผู้สนับสนุนทั้งหมด ระดับการสนับสนุนกับความสำคัญของผู้สนับสนุน กับความเข้าใจ/ความรู้ของผู้สนับสนุน
 - กลุ่ม/จำนวนของผู้ไม่สนับสนุนทั้งหมด ระดับการไม่สนับสนุนกับความสำคัญของผู้ไม่สนับสนุน กับความเข้าใจ/ความรู้ของผู้ไม่สนับสนุน
 - ผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลางและความสำคัญของกลุ่มนี้ เช่น ข้อมูลระดับการสนับสนุน/ไม่เห็นด้วยต่อโครงการ สามารถไขว้เชื่อมกับความเข้าใจ/ความรู้ กล่าวคือ ถ้าผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่เห็นด้วยต่อโครงการมีความเข้าใจ/ความรู้ต่อโครงการในระดับต่ำ ผลการประเมินนี้จะระบุให้ต้องสื่อสาร/ทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนได้เสียในกลุ่มนี้ให้เข้าใจถึงข้อมูลของโครงการให้มากขึ้น เพื่อช่วยลดการไม่เห็นด้วยต่อโครงการ
 - 5) พันธมิตรของผู้มีส่วนได้เสีย แบ่งออกเป็น กลุ่มสนับสนุน และกลุ่มไม่เห็นด้วย ซึ่งการประเมินพันธมิตร นำมาประกอบการวางแผนกิจกรรมการมีส่วนร่วมได้ กรณีกลุ่มผู้สนับสนุนโครงการ ต้องวางแผนกลยุทธ์เพื่อเพิ่มระดับการสนับสนุนโครงการให้สูงขึ้น จากการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ถึงความจำเป็น วัตถุประสงค์ ผลประโยชน์จากโครงการ เป็นต้น ควรใช้รูปแบบเทคนิคที่เน้นการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับโครงการ และสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เน้นการพัฒนาโครงการร่วมไปกับกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

การจัดทำตารางเมทริกซ์วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย

นำข้อมูลทวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียมาจัดวางตำแหน่งลงตารางเมทริกซ์ เพื่อให้ทราบแนวทางการให้ความสำคัญกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในช่องใด ควรให้ความสำคัญและทำอย่างไร

ตัวอย่างเช่น

ช่องที่ 3 เป็นกลุ่มผู้สนับสนุนโครงการ แต่มีความสำคัญในระดับต่ำ ต้องเพิ่มระดับความสำคัญกับกลุ่มนี้ให้มากขึ้น เช่น การส่งเสริมเพื่อเพิ่มภาวะการนำ

ช่องที่ 7 เป็นกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยต่อโครงการและมีความสำคัญในระดับสูง ควรใกล้ชิดเพื่อลดระดับการไม่เห็นด้วยต่อโครงการให้ลดลง

ช่องที่ 5 และ 8 เป็นกลุ่มผู้ที่ยังไม่ตัดสินใจ แต่มีความสำคัญในระดับปานกลางและสูง ต้องสร้างความเชื่อถือ/เชื่อมั่นในตัวโครงการ เพื่อเพิ่มระดับการสนับสนุนโครงการ พร้อมกับเพิ่มระดับความสำคัญแก่ผู้มีส่วนได้เสียในกลุ่มนี้

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียจากแต่ละกลุ่ม เป็นการคัดเลือกว่า ใครบ้าง ในแต่ละกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสีย ที่จะมาตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วม โดยให้ภายในกลุ่มเป็นผู้คัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนที่แท้จริงของกลุ่ม เพื่อป้องกันข้อขัดแย้งในกรณีที่ภายนอกกลุ่มเป็นผู้คัดเลือกเอง และไม่ได้ผู้ที่เป็นตัวแทนที่แท้จริง ผู้ที่เป็นตัวแทนกลุ่มนี้จะทำให้ได้ความคิดเห็น ความต้องการอย่างแท้จริง ทั้งยังช่วยในการติดตามการมีส่วนร่วมในระยะต่อไป

2) การออกแบบกิจกรรม การเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วมและตัวชี้วัด

การออกแบบกิจกรรม คือ การนำข้อมูลที่จัดเตรียมไว้ มาวางแผนออกแบบกิจกรรมให้เกิดความสอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ พร้อมสร้างตัวชี้วัดกิจกรรมเพื่อประเมินผลการมีส่วนร่วม ความสำเร็จของกิจกรรม ซึ่งควรทำการประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อช่วยในการปรับแผนและวางแผนต่อไป

การเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม คือ การเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรม โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้เตรียมไว้ อย่างการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งการเลือกเทคนิคอาจใช้หลายๆ เทคนิคประกอบกันในกิจกรรมได้ เช่น การจัดเวทีสาธารณะที่ชี้แจงข้อมูล ร่วมกับฟังความคิดเห็นจากประชาชนไปพร้อมกัน โดยการเลือกเทคนิคต้องคำนึงถึงความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมของคณะทำงาน กรอบระยะเวลา และระยะเวลาสำหรับการจัดกิจกรรม กรอบด้านกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินการ

ตัวชี้วัดกิจกรรม คือ การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยให้ทราบระดับหรือปริมาณของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำไปปรับปรุง วางแผนกิจกรรมต่อไปในอนาคต โดยสามารถใช้แบบแสดงความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การประชุมเพื่อตรวจสอบ การสำรวจความคิดเห็น ตลอดจนการพูดคุยเพื่อติดตาม

3) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน

การสร้างข้อตกลงร่วมกัน คือ การที่ตัวแสดงทุกฝ่าย ทั้งประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ มีความเห็นตรงกันถึงข้อตกลงที่ได้ร่วมสร้างขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งในการสร้างข้อตกลงร่วมกันนี้ การนำเครื่องมือการสร้างการมีส่วนร่วมที่เน้นด้านการรับฟังความคิดเห็นและเน้นการปรึกษาหารือ มาช่วยสร้างข้อตกลงร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกับเทคนิคที่เน้นการปรึกษาหารือ เช่น การจัดเวทีสาธารณะ การสานเสวนา ซึ่งจะต้องดำเนินงานไปอย่างเสมอภาค และยึดหลักฉันทามติเป็นหลัก

หลักการของกระบวนการสร้างข้อตกลงร่วมกัน มีเป้าหมายสำคัญ คือ เพื่อให้เกิดความคิดแบบองค์รวม มองรอบด้าน เป็นการเจรจาของกลุ่ม เปลี่ยนจากการวางแผนแบบแยกส่วน มาเป็นยุทธศาสตร์ของการร่วมมือกัน และช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี โดยมีหลักการของกระบวนการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

- Purpose Driven หลักการของการมีเหตุผลที่ต้องการมาร่วมในกระบวนการ
- Inclusive not exclusive ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มที่มีความสนใจในประเด็นนั้นๆ ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการฉันทามติ
- Voluntary Participation ผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมด้วย “ความสมัครใจ”
- Self-Design กลุ่มต่างๆ ที่มาต้องมีส่วนร่วมร่างกระบวนการฉันทามติเอง
- Flexibility ให้ความยืดหยุ่นอยู่ในกระบวนการ
- Equal Opportunity ทุกกลุ่มต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และมีโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพตลอดกระบวนการ
- Respect for Diverse Interests ยินดีรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในเรื่องของค่านิยม ผลประโยชน์หรือความต้องการและความรู้ของกลุ่มต่างๆ

- Accountability กลุ่มทั้งหลายมีการรับผิดชอบต่อทั้งกลุ่มของเขา และต่อกระบวนการที่เขาร่วมกันตกลงกำหนดขึ้น
- Time Limits การกำหนดเวลาสิ้นสุดจากกระบวนการในแต่ละขั้นตอน
- Implementation การตกลงยอมรับที่จะนำไปปฏิบัติ และมีการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นส่วนสำคัญของข้อตกลง

3

ส่วนที่ 3
กรณีตัวอย่าง

ตัวอย่างการสร้างการมีส่วนร่วม

ตัวอย่างที่ 1 “แอ่งน้ำบาดาลเจ้าพระยาตอนล่าง”

“การจัดทำยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน”

การจัดทำยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลครั้งนี้ เลือกใช้เทคนิคการจัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้เพราะการจัดประชุมกลุ่มย่อยสามารถออกแบบให้มีกิจกรรมที่สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการแสดงความคิดเห็น สลับกับการให้ข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วม รวมไปถึงการสร้างกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกันนำเสนอความคิดอย่างเท่าเทียมเสมอภาค และสะท้อนความต้องการที่แท้จริงได้

การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

กิจกรรมที่ 1

สร้างความคุ้นเคย: วาดฝันใบหน้าของตนเอง

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างบรรยากาศการประชุมที่ผ่อนคลาย สร้างความเป็นกันเองในห้องประชุม และกระตุ้นการฝึกใช้ความคิด เพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นที่สำคัญในกิจกรรมในระยะต่อไปให้เหมาะต่อการแสดงความคิดเห็น

รายละเอียด ให้ผู้มีส่วนได้เสียวาดฝันว่า อยากเห็นใบหน้าของตนเองหลังการเข้าร่วมประชุมเป็นอย่างไร โดยวาดใบหน้าของตนเองในอนาคต หลังเข้าร่วมประชุม แล้วนำไปติดลงบนกระดาษฟลิปชาร์ตที่เตรียมไว้ให้ ถือเป็นารเริ่มต้น ลดบรรยากาศที่เป็นทางการลง สร้างความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย และอารมณ์สนุกสนาน ที่เป็นเชิงบวกต่อกิจกรรมในระยะต่อไป

ระยะเวลากิจกรรม 10 นาที

อุปกรณ์ กระดาษเอ 4 สีซอลค์ (แบบ 12 สี) กระดาษฟลิปชาร์ต และกระดาษกาว

กิจกรรมที่ 2

ให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการจัดทำยุทธศาสตร์

วัตถุประสงค์ เพื่อชี้แจงและให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ระยะเวลากิจกรรม 30-60 นาทีต่อประเด็น

อุปกรณ์ ใช้การนำเสนอ PowerPoint

หัวข้อประเด็นที่ดำเนินการในครั้งนี้

- ☞ บอกเล่าสถานการณ์ภาพรวมน้ำบาดาลของแอ่งเจ้าพระยาตอนล่าง
- ☞ บทบาทของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในการบริหารจัดการน้ำบาดาลประเทศไทยอย่างยั่งยืน
- ☞ กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลที่ควรรู้

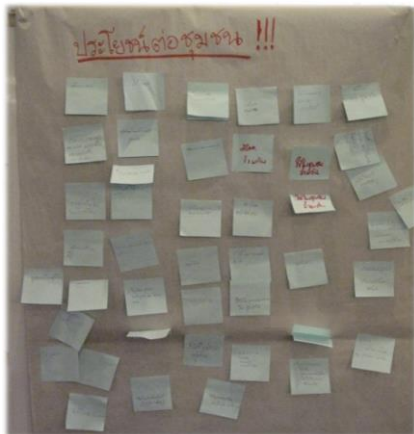
กิจกรรมที่ 3

จุดประเด็นการออกความคิดเห็นอย่างรอบคอบและมีวิจารณญาณ:
“Post it” เขียนประโยชน์ของน้ำบาดาล

วัตถุประสงค์ เพื่อจุดประเด็นความคิดต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้เข้าร่วม

ระยะเวลากิจกรรม 10 นาที

อุปกรณ์ กระดาษ Post it กระดาษฟลิปชาร์ต และปากกาลูกกลิ้ง

กิจกรรมที่ 4

ประเมินระดับสำนึกและการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย:
ความห่วงใยและมองไกลไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินมุมมองของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ในประเด็นสาธารณะ
และระดับการมีส่วนร่วม

ระยะเวลากิจกรรม 15 นาที

อุปกรณ์ ใบงานการประเมินระดับสำนึกและการมีส่วนร่วม

กิจกรรมที่ 5

จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ เพื่อระดมสมอง ร่วมคิด ร่วมวางแผนต่อประเด็นที่กำหนด

รายละเอียด แบ่งเป็นกิจกรรมย่อย ได้แก่

กิจกรรมย่อยที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลสถานการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

หัวข้อกิจกรรม

- ☞ บันทึสถานการณ์น้ำบาดาลในมิติ ปริมาณ คุณภาพ ความห่วงกังวล ต่อทรัพยากรน้ำบาดาล และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อสะท้อนสถานการณ์น้ำบาดาลในมุมมองของผู้มีส่วนได้เสียและสร้างภาพมุมมองที่เท่ากันในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
- ☞ ภาพฝันต่อทรัพยากรน้ำบาดาลในระยะอีก 20 ปีข้างหน้า เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ที่จะเกิดขึ้น

กิจกรรมย่อยที่ 2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้วิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนกลยุทธ์ และนำเสนอแผนปฏิบัติการ

หัวข้อกิจกรรม

- วิเคราะห์ SWOT การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน เพื่อสะท้อนให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามที่จะเข้ามากระทบ
- วิธีการสู่ภาพฝัน ตามที่ฝันไว้ในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยออกแบบเป็นกิจกรรม/โครงการและแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) โครงการที่เครือข่ายทำเองได้ 2) โครงการที่เครือข่ายต้องร่วมมือกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และ 3) โครงการที่เครือข่ายต้องร่วมมือกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาลและภาคอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้เป็นแผนปฏิบัติการที่จะเกิดขึ้นตามวิสัยทัศน์ที่ได้ออกแบบไว้
- ตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย นำเสนอ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้ร่วมกันพิจารณาอีกครั้ง อย่างรอบคอบรอบด้าน รวมถึงสามารถมีข้อเสนอแนะปรับเปลี่ยนได้อีกครั้ง เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ที่สมบูรณ์

ระยะเวลากิจกรรม 3 ชั่วโมง 30 นาที

“ค่ายละครเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน”

กิจกรรมค่ายละคร คือ กิจกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมกับเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อให้เป็นกลุ่มคนที่สนับสนุนการทำงานในอนาคต โดยเน้นให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และลงมือปฏิบัติจริงตามความชอบและความสามารถ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agent) ที่สำคัญในพื้นที่ต่อไป

การมีส่วนร่วมของเยาวชน จะเป็นเสมือนกระบอกเสียงไปยังผู้ใหญ่ในชุมชน ให้หันมาสนใจต่อประเด็นปัญหาทรัพยากรน้ำบาดาล ผ่านละครที่เยาวชนเป็นผู้สร้าง และช่วยสะท้อนความคิดเห็นของเยาวชน จากแรงบันดาลใจของผู้มีประสบการณ์ตรง ทั้งยังสร้างประสบการณ์การมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชนได้เรียนรู้ และต่อยอดการมีส่วนร่วมต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- ☞ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นพลังการพัฒนาในพื้นที่ต่อไป
- ☞ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- ☞ เพื่อสะท้อนเหตุการณ์และสถานการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาลที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ผ่านการแสดงละครของเยาวชน
- ☞ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่มีพลังต่อการระลึกคุณค่าของน้ำบาดาล

ระยะเวลากิจกรรม 3 วัน 2 คืน

วันที่ 1

การเตรียมการและจุดประกายความคิด

รายละเอียดกิจกรรม

- + กิจกรรมสันทนการและเตรียมความพร้อมกิจกรรม เพื่อละลายพฤติกรรมให้แก่เยาวชนที่เข้าร่วม
- + แนะนำวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานครั้งนี้
- + สร้างแรงบันดาลใจ จุดประกายความคิด เพื่อนำไปสร้างละครสะท้อนความเป็นจริง ผ่านการพูดคุย แลกเปลี่ยนกับวิทยากร ทั้งในระดับพื้นที่และนักวิชาการ
- + พูดคุย สำนวญความคิดของแต่ละคน เพื่อประเมินมุมมองท่าทีของเยาวชนต่อทรัพยากรน้ำบาดาล
- + สรุปผลกิจกรรมประจำวันและวางแผนทำกิจกรรมต่อไป

วันที่ 2

การวางแผนบทละครและการชักซ้อมละคร

รายละเอียดกิจกรรม

- + พูดคุย ตกลงเรื่องบทละครที่ต้องการนำเสนอ
- + วางแผนและกำหนดบทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่เข้าร่วมตามความชอบและความถนัด โดยแบ่งเป็น ฝ่ายเขียนบท ฝ่ายนักแสดง ฝ่ายสถานที่และอุปกรณ์
- + ลงมือปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบและชักซ้อมละคร
- + พูดคุย สำนวญความคิดของแต่ละคนเพื่อประเมิน
- + สรุปผลกิจกรรมประจำวัน

วันที่ 3

การซ่อมใหญ่

รายละเอียดกิจกรรม

- ✚ เตรียมจัดสถานที่แสดง ฉาก และซีกซ่อมละคร เพื่อประเมินถึงข้อบกพร่องที่จะเกิดขึ้น
- ✚ ซ่อมเสมือนจริง
- ✚ ร่วมกันถอดบทเรียน ถอดองค์ความรู้ เพื่อวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ทำได้ดี และสิ่งที่ยังต้องปรับปรุงต่อไป เพื่อให้ละครสามารถสื่อสารข้อความสำคัญ ไปยังผู้ชมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ตัวอย่างที่ 2 “แอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่”

กิจกรรมที่ 1

การจัดเวทีชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลให้แก่ผู้ใช้น้ำบาดาล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ ปัญหา แนวทางแก้ไข การบริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่ และเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจ/บทบาทหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแก่ประชาชนทั่วไป

รายละเอียดกิจกรรม การจัดเวทีชุมชนดำเนินการจัดทั้งสิ้น 5 ครั้ง โดยมี 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและสถานการณ์น้ำบาดาลในปัจจุบันของแอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่ การสำรวจวิจัยด้วยแบบสอบถาม และกระบวนการเวทีพูดคุย เสนอข้อคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล

กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่ออุปโภคบริโภค กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อทำการเกษตร และกลุ่มหน่วยงานของรัฐ/ผู้ควบคุมดูแลน้ำบาดาลระดับพื้นที่

กิจกรรมที่ 2

การจัดประชุมกลุ่มย่อย

วัตถุประสงค์ เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่ม ได้มาประชุมร่วมกัน ร่วมแสดงความคิดเห็นด้านน้ำบาดาลในมุมมองของกลุ่มนั้นๆ และร่วมกันทำกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนัก (Awareness) และการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่าย รวมถึงร่วมรับฟังความรู้ด้านน้ำบาดาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนั้นๆ

รายละเอียดกิจกรรม การจัดประชุมกลุ่มย่อยดำเนินการจัดทั้งสิ้น 6 ครั้ง โดยมีกิจกรรมหลักดังนี้

- ☞ กิจกรรมเสริมสร้างองค์ความรู้ โดยสำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 (สงขลา)
- ☞ กิจกรรมสำรวจวิจัยด้วยแบบสอบถาม
- ☞ กิจกรรมเสนอร่างรูปแบบการบริหารจัดการน้ำบาดาลตามหลักธรรมาภิบาล
- ☞ กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ “ปันน้ำบาดาลปันน้ำใจ”
- ☞ กิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มผู้ใช้น้ำ
- ☞ การประชาสัมพันธ์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุตสาหกรรม กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ กลุ่มหน่วยงานของรัฐ/ผู้ควบคุมดูแลน้ำบาดาลระดับพื้นที่ และกลุ่มช่างเจาะน้ำบาดาล

กิจกรรมที่ 3

การประชุมเครือข่าย

วัตถุประสงค์ เพื่อเปิดให้มีการรวมตัวกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในพื้นที่
แอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่ ที่สมัครใจเข้าร่วมเป็นเครือข่ายบริหารจัดการน้ำบาดาล

รายละเอียดกิจกรรม การประชุมเครือข่าย ประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่

- กิจกรรมการเสวนากรรมทรัพยากรน้ำบาดาลพบเครือข่ายน้ำบาดาล
- กิจกรรมการนำเสนอผลการดำเนินงานในภาพรวมของโครงการ
- กิจกรรมการนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการน้ำบาดาลของพื้นที่ แอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่ตามหลักธรรมาภิบาล
- กิจกรรมภาคีเครือข่ายเพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน พื้นที่แอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่
- กิจกรรมการทำฐานข้อมูลสมาชิกเครือข่ายน้ำบาดาล
- กิจกรรมทัศนศึกษา

ระยะเวลากิจกรรม 2 วัน

กิจกรรมที่ 4

การประชุมคณะทำงานเครือข่าย

วัตถุประสงค์ เพื่อจัดให้มีการระดมความเห็นร่วมกันระหว่างคณะทำงานเครือข่ายเจ้าหน้าที่จากสำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต เจ้าหน้าที่จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของเครือข่าย รวมถึงข้อตกลงต่าง ๆ ร่วมกัน

หัวข้อหลัก ประกอบด้วย

- ☞ ความมุ่งหวังให้เกิดเครือข่ายของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- ☞ การขับเคลื่อนเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำบาดาลของพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่
- ☞ แผนการดำเนินงานของเครือข่าย
- ☞ ประเด็นซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านอื่น ๆ

กิจกรรมที่ 5

การประชาสัมพันธ์โครงการและองค์กร

วัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านน้ำบาดาล และบทบาทหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้แก่ประชาชนทั่วไป

รูปแบบการประชาสัมพันธ์

- การประชาสัมพันธ์ผ่านการชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการในการจัดประชุมทั้ง 4 รูปแบบ (เวทีชุมชน ประชุมกลุ่มย่อย ประชุมเครือข่าย และประชุมคณะทำงานเครือข่าย)
- การจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ และคู่มือ น้ำบาดาล
- สื่อวีดิทัศน์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- ของที่ระลึก/ของรางวัลสำหรับผู้เข้าร่วม ซึ่งมีตราสัญลักษณ์ของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ตัวอย่างที่ 3 “แอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร”

กิจกรรมที่ 1

การประชุมกลุ่มย่อยเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
บาดาล ครั้งที่ 1-4

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วย

- การนำเสนอข้อมูลความรู้ลักษณะทางอุทกธรณีวิทยาและน้ำบาดาลของพื้นที่แอ่งอุดรธานี-สกลนคร
- การนำเสนอลักษณะการจัดการน้ำบาดาลตาม หลักธรรมาภิบาลน้ำบาดาล
- การนำเสนอโครงสร้างเครือข่าย บทบาทหน้าที่ กลไกการขับเคลื่อนเครือข่าย
- แผนการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำบาดาล การพัฒนาโครงสร้างเครือข่ายน้ำบาดาลเพื่อพัฒนาระบบธรรมาภิบาลน้ำบาดาล

โดยให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของการจัดการเครือข่ายใน 3 ประเด็น ได้แก่

- โครงสร้างและองค์ประกอบของเครือข่ายการบริหารจัดการน้ำบาดาล
 - บทบาท หน้าที่ของเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
 - กลไกการขับเคลื่อนของเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
- แบบแสดงความคิดเห็นการประชุมเพื่อสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

กิจกรรมที่ 2

การประชุมเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการน้ำบาดาล ข้ามพรมแดน

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลของประเทศเพื่อนบ้าน และพื้นที่ส่วนอื่นๆ เกี่ยวกับ
ชั้นหินอุ้มน้ำข้ามพรมแดน (Trans-boundary Aquifer)

รายละเอียดกิจกรรม

การประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างเครือข่ายและศึกษาข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลด้านอุทกธรณีวิทยาของแอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร โดยเฉพาะบริเวณชายแดนของจังหวัดหนองคาย นครพนม และมุกดาหาร บริเวณส่วนไหนที่มีโอกาสเป็นชั้นหินอุ้มน้ำข้ามพรมแดน เพื่อศึกษาความต่อเนื่องของชั้นหินอุ้มน้ำ และแลกเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและแนวทางในการจัดการชั้นน้ำบาดาลข้ามพรมแดนรวมทั้งหาแนวทางในการร่วมมือกันในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของทั้งสองประเทศ

กิจกรรมที่ 3

การประชุมเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร

วัตถุประสงค์

- ☞ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรน้ำบาดาล ความต้องการร่วมกัน และ
รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมประชุม
- ☞ เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การสร้างความพร้อมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
บาดาลและแผนปฏิบัติการที่มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

รายละเอียดกิจกรรม การจัดประชุมจัดทำแผนพัฒนายุทธศาสตร์การสร้างความ
พร้อมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และแผนปฏิบัติการ เน้นการมีกิจกรรม
อย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 5 ปี รวมทั้งวิเคราะห์และปรับกระบวนการและองค์กร โดยมีการ
กำหนดรูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการความพร้อมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
ที่มีบุคลากรกำกับดูแลอย่างชัดเจน

ระยะเวลากิจกรรม 2 วัน

กิจกรรมที่ 4

การประชุมใหญ่เครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

วัตถุประสงค์

- ☛ เพื่อรวบรวมข้อมูล รับทราบความคาดหวังและความต้องการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำบาดาล ในพื้นที่แต่ละจังหวัดที่ตั้งอยู่ในบริเวณแอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร
- ☛ เพื่อหาแนวทางเผยแพร่องค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำบาดาลให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประชาชนทั่วไป และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ☛ เพื่อสร้างเครือข่ายบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลและฐานข้อมูลเครือข่าย
- ☛ เพื่อพัฒนาการใช้ทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างรู้คุณค่าและเกิดระบบการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาลในแอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร

รายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมย่อยที่ 1 การเสวนาวิชาการ “โสมฮักรักษ์น้ำบาดาล”

การเสวนาวิชาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ใช้น้ำบาดาลอย่างยั่งยืน โดยมีตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ช่างเจาะน้ำบาดาล และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมย่อยที่ 2 การศึกษาพื้นที่เกษตรกรต้นแบบ

การทัศนศึกษาเยี่ยมชมกลุ่มเกษตรกรต้นแบบในการจัดการน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรและเครือข่ายน้ำบาดาล โดยมีรายละเอียดกิจกรรมหลักๆ ดังนี้

- ☛ การบรรยาย “การสนับสนุนแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล”
- ☛ การบรรยาย “ลักษณะและการพัฒนาระบบเกษตรน้ำบาดาล การจัดการน้ำ และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ และภาคเอกชน และการรับรองของตลาดเกษตรอินทรีย์”
- ☛ การเยี่ยมชมแปลงเกษตรและระบบบริหารจัดการน้ำบาดาล
- ☛ การรับฟังข้อเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

กิจกรรมที่ 5

การประชุมเสริมสร้างองค์ความรู้การจัดการเติมน้ำใต้ดิน

วัตถุประสงค์

- ☞ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการเติมน้ำใต้ดิน
- ☞ เพื่อเกิดความเข้าใจและใช้องค์ความรู้เดียวกันในการวางแผนและดำเนินการจัดการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลอุตรธานี-สกลนคร อย่างเหมาะสม และเป็นไปตามหลักการจัดการเติมน้ำใต้ดิน

รายละเอียดกิจกรรม

การจัดการประชุมในรูปแบบการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลอุตรธานี-สกลนคร และประเทศไทย เข้าร่วมเสวนา และผู้ที่มีประสบการณ์ที่ได้ผ่านการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ของตนเอง

กิจกรรมที่ 6

การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายในพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร

วัตถุประสงค์

- เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาล
- เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำบาดาล

การรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ : แบบสอบถาม จำนวน 1,200 ชุด

กลุ่มเป้าหมาย : สมาชิกเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร

- กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค
- กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร
- กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการท่องเที่ยวและพาณิชย์
- กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลในส่วนของโครงการน้ำโรงเรียน
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- ช่างเจาะน้ำบาดาล
- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดกิจกรรม

การสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล และจัดทำฐานข้อมูลเครือข่าย ดำเนินการโดยการลงพื้นที่สำรวจก่อน หลังจากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลสมาชิกที่สนใจการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร โดยการเชิญเข้าร่วมประชุมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลทั้งหมด 5 ครั้ง (ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น)

ตัวอย่างที่ 4 “แอ่งน้ำบาดาลเชียงใหม่-ลำพูน”

กิจกรรมที่ 1

การสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Focus Group Interview)

วัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจสถานการณ์น้ำบาดาล สภาพปัญหา ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ประเด็นสัมภาษณ์

- ☞ ความต้องการการใช้น้ำ
- ☞ องค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลในเชิงเทคนิค เชิงการบริหารจัดการ และเชิงกฎหมาย
- ☞ ความต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในรูปแบบของเครือข่าย

กลุ่มเป้าหมาย

- ☞ ผู้ใช้น้ำ ได้แก่ ผู้ใช้น้ำรายย่อย ผู้ใช้น้ำภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม การผลิต และภาคการท่องเที่ยว
- ☞ ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาลหรือช่างเจาะ
- ☞ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในสำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 1 (ลำปาง) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลเชียงใหม่-ลำพูน

วัตถุประสงค์

- ☞ เพื่อรับทราบทัศนคติของผู้บริหารกรมทรัพยากรน้ำบาดาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่ออุปสรรคหรือปัญหาของการบริหารจัดการน้ำบาดาลในปัจจุบัน
- ☞ ความสำคัญของการจัดตั้งเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน
- ☞ บทบาทและภาระหน้าที่ของเครือข่ายฯ ที่คาดหวัง
- ☞ กลไกการบริหารจัดการเครือข่ายฯ อย่างยั่งยืน เป้าหมายของการบริหารจัดการน้ำบาดาลตามหลักธรรมาภิบาล
- ☞ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการน้ำบาดาลไปสู่ท้องถิ่น

รายละเอียดกิจกรรม

การสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ดำเนินการโดยการส่งตัวแทนของคณะทำงานทั้ง 5 แอ่ง (แอ่งน้ำบาดาลเจ้าพระยาตอนล่าง แอ่งน้ำบาดาลอุดรธานี-สกลนคร แอ่งน้ำบาดาลเชียงใหม่-ลำพูน แอ่งน้ำบาดาลระยอง และแอ่งน้ำบาดาลหาดใหญ่) เข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารพร้อมกัน โดยได้มีการประชุมตกลงก่อนเพื่อสรุปประเด็นที่จะขอสัมภาษณ์ ซึ่งผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการน้ำบาดาลในพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลเชียงใหม่-ลำพูน และกำหนดแผนการพัฒนาเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งประกอบไปด้วย พันธกิจ ภาระหน้าที่ของเครือข่าย แผนการดำเนินงาน และกลไกการบริหารงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่ 3

การประชุมกลุ่มย่อย

วัตถุประสงค์

- ☞ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างผู้ใช้น้ำ ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาล หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความร่วมมือ และนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจสถานการณ์ทรัพยากรน้ำบาดาลอ่างเชียงใหม่-ลำพูนในปัจจุบัน
- ☞ เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT) ของการบริหารจัดการน้ำบาดาลในอ่างเชียงใหม่-ลำพูนในปัจจุบัน
- ☞ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็น-ข้อเสนอแนะ เบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างมีธรรมาภิบาลสำหรับอ่างเชียงใหม่-ลำพูนเป็นลำดับต่อไป

รายละเอียดกิจกรรม

การจัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในรูปแบบของการประชุมเสวนา จำนวน 3 ครั้ง โดยได้เชิญตัวแทนผู้ใช้น้ำรายใหญ่และรายย่อย เกษตรกร ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาล ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ขึ้นเวทีร่วมเสวนา

ระยะเวลากิจกรรม 3 วัน

กิจกรรมที่ 4

การประชุมเครือข่ายใหญ่

วัดกุประสงค์

- ☞ เพื่อนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นต่อผลการศึกษาของโครงการ ตลอดจน
ข้อคิดเห็นต่อแผนแม่บทธรรมมาภิบาลทรัพยากรน้ำบาดาลแอ่งน้ำบาดาล
เชียงใหม่-ลำพูน และ
- ☞ เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือหรือความสัมพันธ์ของเครือข่ายโดยจัดให้มี
การแลกเปลี่ยนสัญลักษณ์ถึงการเป็น “เครือข่ายบาดาลล้านนา”

รายละเอียดกิจกรรม

การประชุมเครือข่ายใหญ่จัดขึ้นหลังจากที่ได้มีการรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์กลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร และการประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 ครั้ง แล้ว ซึ่งในการประชุมได้มีการแจกเอกสารแผนปฏิบัติการสัมพันธ์โครงการ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ “แผนแม่บทธรรมาภิบาลทรัพยากรน้ำบาดาล แอ่งน้ำบาดาลเชิงใหม่-ลำพูน” ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมประชุมได้พิจารณาความเหมาะสมของแผนฯ ดังกล่าวอีกด้วย

[illegible]

Background

Grasshopper is one of the nation's most essential natural resources. It is the major material of major supply to households and businesses, and even for surface water. It provides drinking water for more than 10 percent of the total population in the area not covered by wastewater services. It is also a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country. The grasshopper is a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country. The grasshopper is a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country.

Grasshopper is one of the nation's most essential natural resources. It is the major material of major supply to households and businesses, and even for surface water. It provides drinking water for more than 10 percent of the total population in the area not covered by wastewater services. It is also a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country. The grasshopper is a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country.

Grasshopper is one of the nation's most essential natural resources. It is the major material of major supply to households and businesses, and even for surface water. It provides drinking water for more than 10 percent of the total population in the area not covered by wastewater services. It is also a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country. The grasshopper is a major source of food for the poor, especially in the mountainous areas of the country.

Objectives

To determine best practice for managing grasshopper resource in CHLP grasshopper basin through the established network and to establish the activities of grasshopper Development Fund.

To establish the activities of grasshopper Development Fund for participatory management of grasshopper resource in CHLP basin.

Study Area

Chong Li-Ming Lam (CHLP) Basin (25,410 ha) in the

Knowledge management and sharing on grasshopper development

Established network of grasshopper stakeholders

Network grasshopper security and sustainability

Strategies

- 1 Knowledge management and communication strategies in CHLP grasshopper basin
- 2 Management of grasshopper resource in current of grasshopper
- 3 Regional grasshopper management in current of grasshopper
- 4 Effective conservation and recovery of the grasshopper resource

Status and Trend

Difficulties in grasshopper in relation to

Continuous grasshopper development and rapid water

Grasshopper contamination from agricultural

Grasshopper contamination from agricultural

Grasshopper contamination from agricultural

Grasshopper contamination from agricultural

Funding and Principal Investigators

Grasshopper Development Fund

Grasshopper Development Fund

Grasshopper Development Fund

Grasshopper Development Fund

ตัวอย่างที่ 5 “แอ่งน้ำบาดาลระยอง”

การเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและเครือข่าย
เพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนเป็นรายแอ่ง : พื้นที่แอ่งน้ำบาดาลระยอง

วัตถุประสงค์

- ☞ เพื่อแบ่งปันองค์ความรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ☞ เพื่อพัฒนาแนวทางในการสร้างเครือข่ายน้ำบาดาลโดยมุ่งเป้าไปที่การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างยั่งยืนและอย่างมีนัยสำคัญ
- ☞ เพื่อป้องกันปัญหาวิกฤติน้ำและการขยายตัวของอุตสาหกรรม และชุมชนเมืองในพื้นที่แอ่งน้ำบาดาลระยอง

รายละเอียดกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรมของโครงการได้มีการลงสำรวจเชิงพื้นที่จำนวน 8 ครั้ง โดยกำหนดให้มีรูปแบบของการสำรวจผ่านการจัดกิจกรรมเชิงให้คำปรึกษา และการรับฟังปัญหา/การให้ข้อมูลอย่างโปร่งใส โดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

- ☞ การสัมภาษณ์แบบ desk interview จัดขึ้นเพื่อสัมภาษณ์คณะที่ปรึกษาและผู้บริหารของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ☞ การสัมภาษณ์แบบ desk interview จัดขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารหน่วยงานในระดับภูมิภาค/ท้องถิ่น ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
- ☞ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) จัดขึ้นเพื่อสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้เข้าร่วมประชุม
- ☞ การใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น ได้ส่งแบบสอบถามให้ผู้ที่มีบ่อน้ำบาดาลที่มีรายชื่อในบัญชีใช้น้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

- ☞ การสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) ใช้ในทุกกิจกรรมระหว่างการจัดประชุมหารือ และการตอบคำถามสำคัญๆ

เอกสารอ้างอิง/บรรณานุกรม

เจมส์ แอล เครย์ตัน. (2551). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม. แปลโดย วันชัย วัฒนศัพท์และคณะ. ชอนแกน: ซีริกันท์ ออฟเซ็ต.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). เอกสารชุดคู่มือกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ของรัฐ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถัย กักผล. (2552). คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: จริยสุนทวงศ์การพิมพ์.

Holdar, G. G., et al. (2002). People's Voice Project. International Centre for Policy Studies. [Online] Retrieved May 8, 2018, from <http://siteresources.worldbank.org/INTBELARUS/Resources/eng.pdf>.

Sheng, Y. K. (n.d.). What is good governance?. Retrieved May 10, 2018, from <https://www.unescap.org/sites/default/files/good-governance.pdf>.

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (2018). Public Participation. [Online] Retrieved May 10, 2018, from <http://www.unece.org/env/pp/welcome.html>.

World Bank. (n.d.). Guidance Notes on Tools for Pollution Management. [Online] Retrieved May 10, 2018, from <https://bit.ly/2lo4LLY>.